

7η Διδακτική Ενότητα,

Ερευνητικός Σχεδιασμός: Ποιοτικές Μέθοδοι

Δρ. Δημήτρης Μπελιάς
Επίκουρος Καθηγητής
Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων,
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
dbelias@pe.uth.gr

Επισκόπηση της Ποιοτικής Έρευνας

- Ο ρόλος του ερευνητή είναι να κερδίσει μία εις βάθος, αναλυτική, και ολιστική άποψη του υπό μελέτη πλαισίου
- Μία φυσική προσέγγιση που αναζητά να κατανοήσει φαινόμενα μέσα στο ιδιαίτερο, φυσικό τους περιβάλλον.
- Οι ποιοτικοί ερευνητές διαφέρουν στα είδη των ισχυρισμών που κάνουν στις έρευνές τους και στα που χρησιμοποιούν
- Δεν είναι μία γραμμική διαδικασία, με βήματα στη σειρά, αλλά ένα σύνολο από επαναλήψεις βημάτων όπως ο σχεδιασμός, η συλλογή δεδομένων, η προκαταρκτική ανάλυση και ο ανασχεδιασμός.

Κριτικές της Ποσοτικής Έρευνας

1. Η ποσοτική έρευνα μπορεί να περιλαμβάνει ελάχιστη ή και καθόλου επαφή με ανθρώπους ή το πλαίσιο του ερευνητικού πεδίου.
2. Οι στατιστικές συσχετίσεις είναι πιθανόν να αφορούν σε μεταβλητές που έχουν αυθαίρετα οριστεί από τους ίδιους τους ερευνητές.
3. Η εκ των υστέρων ανάλυση για το νόημα των συσχετίσεων μπορεί να περιέχει συλλογισμούς με βάση την πλέον κοινή λογική, ή ακόμα και εικασίες, τις οποίες η επιστήμη ισχυρίζεται πως αποφεύγει.
4. Το κυνήγι των «μετρήσιμων» φαινομένων σημαίνει πως ο χειρισμός δυσνόητων εννοιών όπως «εγκληματικότητα» ή «ευφυΐα» θα γίνει με απλοϊκό τρόπο.

Χαρακτηριστικά της Ποιοτικής Έρευνας

- Διεξάγονται μέσω άμεσης και έντονης επαφής με το «πεδίο» ή ένα πλαίσιο της πραγματικής ζωής
- Ο ρόλος του ερευνητή είναι να αποκτήσει μία «ολιστική» και ολοκληρωμένη άποψη της έρευνας, συμπεριλαμβανομένων των αντιλήψεων των συμμετεχόντων.
- Οι κεντρικές ιδέες που προκύπτουν από τα δεδομένα συχνά επιθεωρούνται από συμβούλους για επαλήθευση.
- Το κύριο μέλημα της έρευνας είναι η κατανόηση των τρόπων με τους οποίους οι άνθρωποι δρουν, και τους οποίους λαμβάνουν υπόψη τους για τις πράξεις τους.

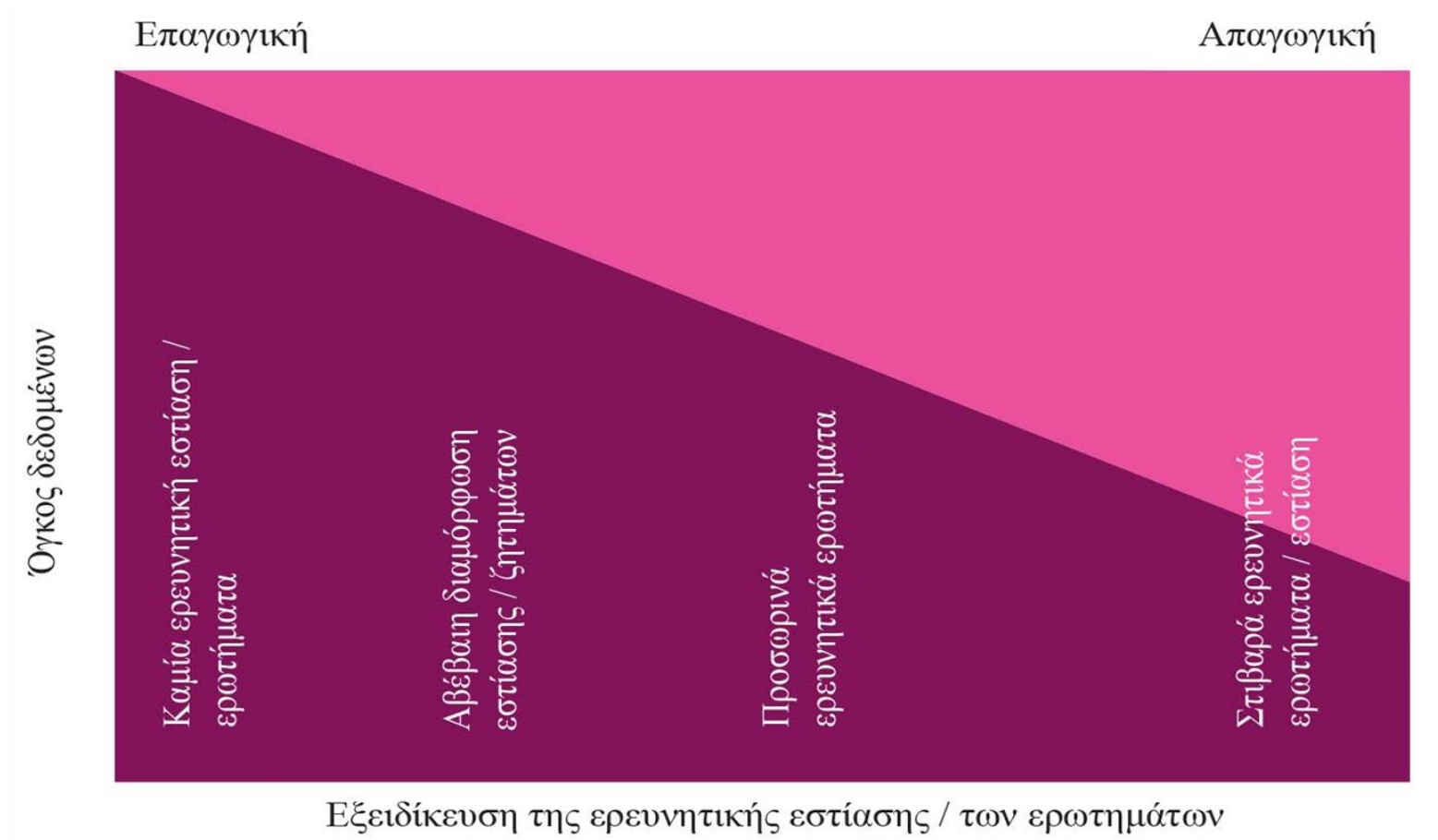
Άλλες κοινές απόψεις ποιοτικής έρευνας

Άλλες κοινές απόψεις ποιοτικής έρευνας	
Εθνομεθοδολογία	Μελετά τους τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι διστάζουν τον κοινωνικό τους κόσμο, και βιώνουν την καθημερινότητά τους
Φαινομενολογία	Προσπαθεί να κατανοήσει τον κόσμο από την πλευρά των συμμετεχόντων.
Συμμετοχική Έρευνα Δράσης	Ακολουθεί τις κυκλικές διαδικασίες του προγραμματισμού, της ανάληψης δράσης, της παρατήρησης και του αναστοχασμού.
Εμπειρικά Θεμελιωμένη Θεωρία	Οι θεωρίες δεν εφαρμόζονται στο υπό μελέτη υποκείμενο, αλλά αναδύονται ή ανακαλύπτονται από τα εμπειρικά δεδομένα.
Αφηγηματική Ανάλυση και Βιογραφική Έρευνα	Η αφηγηματική ανάλυση τείνει να χρησιμοποιεί την αφηγηματική συνέντευξη εστιάζοντας σε ζητήματα με δεοντολογικές, ηθικές, και πολιτισμικές ασάφειες.
Πολιτισμικές Μελέτες	Απασχολούνται με το να εστιάζουν στα περιθωριακά ή στα ακραία στοιχεία του πολιτισμού, χρησιμοποιώντας πηγές από την ανθρωπολογία, την κοινωνική και πολιτισμική ιστορία, και την ψυχανάλυση.
Φυλετικές Μελέτες	Εξερευνούν τις διεργασίες που οδηγούν στο διαχωρισμό των φύλων και στις φυλετικές ανισότητες,

Προσανατολισμός των ερευνητικών ερωτημάτων

Προσανατολισμός	Ερωτήματα που προκύπτουν
Καταστάσεις	Τί είδους αντικείμενο, γεγονός ή συμπεριφορά είναι αυτό;
	Πόσο συχνά πραγματοποιείται αυτό το γεγονός;
	Τι το προκαλεί;
	Πως συντηρείται;
Διαδικασίες	Πως μεταβάλλεται το αντικείμενο, το γεγονός, ή η συμπεριφορά στο χρόνο;
	Ποιές είναι οι συνέπειες αυτής της διαδικασίας;
	Ποιες στρατηγικές χρησιμοποιούνται;

Επαγωγικές και απαγωγικές προσεγγίσεις και ερευνητικά ερωτήματα

Είδος	Χαρακτηριστικά	Μέθοδος συλλογής
Περιγραφή συμπεριφοράς	Τι λένε ή τι κάνουν οι άνθρωποι	Σημειώσεις παρατήρησης, ημερολόγιο έρευνας, κλπ.
Περιγραφή γεγονότος	Συμπεριφορά μέσα σε ένα γεγονός – π.χ. συνάντηση, διαδρομή οχήματος, φιλονικία, συνεδρία	Σημειώσεις παρατήρησης, ημερολόγιο έρευνας, χάρτες κλπ.
Περιγραφή ιδρύματος	Πως λειτουργεί ο οργανισμός με τους κανόνες τους, την κουλτούρα του, κλπ.	Σημειώσεις παρατήρησης, ημερολόγιο έρευνας, χάρτες κλπ.
Περιγραφή εμφάνισης	Πως μοιάζουν το σκηνικό και/ή οι άνθρωποι (π.χ. τα κτίρια, οι χώροι, οι ενδυμασίες, τα έπιπλα, κτλ.)	Σημειώσεις παρατήρησης, ημερολόγιο έρευνας, φωτογραφίες, σχέδια, διαγράμματα, χάρτες, κτλ.
Περιγραφή ερευνητικού γεγονότος	Τι λένε ή τι κάνουν οι άνθρωποι σε μία συνέντευξη ή σε μία ομάδα εστίασης, κλπ.	Σημειώσεις παρατήρησης, ημερολόγιο έρευνας,
Καταγραφή	Τι λένε ή τι γράφουν οι άνθρωποι στον ερευνητή – αυτολεξεί.	Συνεντεύξεις, ηχητικές καταγραφές, ερωτηματολόγιο, ημερολόγιο συμμετεχόντων, απομαγνητοφωνήσεις, σημειώσεις λέξη προς λέξη
Ομιλία	Οι πραγματικές κουβέντες που έχουν ακουστεί να λένε οι άνθρωποι	Ηχητικές καταγραφές, απομαγνητοφωνήσεις, σημειώσεις λέξη προς λέξη
Συμπεριφορά μέσα στο πλαίσιο	Τι έχουμε δει να συμβαίνει	Βιντεοσκόπηση, φιλμ
Έγγραφο	Έγγραφα σχετικά με το πλαίσιο	Έγγραφο

Ο ρόλος του Ερευνητή

- Πρέπει να έχει θεωρητική ευαισθησία
- Πρέπει να υιοθετούν μία αναστοχαστική στάση, συλλογιζόμενοι και τον παραμικρό τρόπο με τον οποίο ένα σφάλμα μπορεί να εισχωρήσει στην ερευνητική πρακτική τους
- Μπορεί ακόμη να ασχολείται και ενεργά με το πεδίο

Συλλογή Ποιοτικών Δεδομένων

- Είδη Βιβλιογραφίας
 - Βιβλιογραφία των Θεωριών
 - Η βιβλιογραφία των εμπειρικών μελετών
 - Η βιβλιογραφία των μεθοδολογιών για το πως διεξάγεται μία μελέτη
- Είδη Δεδομένων
 - Συνεντεύξεις
 - Παρατηρήσεις
 - Οπτικά Δεδομένα
 - Μη – παρεμβατικά

Δεοντολογία στην Ποιοτική Έρευνα

- Κράτησα τις δεσμεύσεις μου για εμπιστευτικότητα και ιδιωτικότητα;
- Έδρασα στο πνεύμα μιας εμπειριστατωμένης συναίνεσης;
- Χρησιμοποίησα την έρευνά μου αποτελεσματικά και με ηθικό τρόπο;
- Οι γενικεύσεις μου ήταν οι κατάλληλες;
- Έχω ευθύνη να αντιληφθώ πως οι άλλοι μπορούν να χρησιμοποιήσουν την έρευνά μου και τις ερμηνείες της;

Εξασφάλιση της φερεγγυότητας στην ποιοτική έρευνα

Συμβατικοί όροι	Νατουραλιστικοί όροι	Νατουραλιστικοί όροι που αναπτύσσονται...
Εσωτερική εγκυρότητα	Πιστότητα	Εξετάζοντας τον ερευνητικό σχεδιασμό και τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται για την εξαγωγή αποτελεσμάτων
Εξωτερική εγκυρότητα	Δυνατότητα μεταφοράς	Διερευνώντας το βαθμό στον οποίο τα αποτελέσματα εξαρτώνται από το πλαίσιο, αξιολογώντας τα χαρακτηριστικά του δείγματος.
Αξιοπιστία	Βεβαιότητα λειτουργίας	Αξιολογώντας την αξιοπιστία των συμπερασμάτων της έρευνας.
Αντικειμενικότητα	Επιβεβαιωσιμότητα	Εξετάζοντας το βαθμό στον οποίο μπορούμε να ελέγξουμε, επιβεβαιώσουμε, ή αναπαράγουμε τα βήματα της έρευνας.

Βιβλιογραφία

Βιβλία στα ελληνικά:

Field A. (2016) Η διερεύνηση της Στατιστικής με τη χρήση του SPSS της IBM, ΠΡΟΠΟΜΠΟΣ
Saunders, M., Lewis, P., Thornhill , A. (2014). Μέθοδοι έρευνας στις επιχειρήσεις και την
οικονομία. Σίδιγμα

Ξενόγλωσσα Βιβλία

Malhotra , N.(2012). Basic Marketing Research: Integration of Social Media. 4th ed. Toronto,
ON. Pearson Education Ltd.

Sekaran , U. & Bougie , R. (2016). Research Methods For Business: A Skill Building Approach,
7th Edition

Field A. (2016) Η διερεύνηση της Στατιστικής με τη χρήση του SPSS της IBM, ΠΡΟΠΟΜΠΟΣ
Ενδεικτικά Επιστημονικά περιοδικά : Journal of Marketing, Journal of Consumer Research,
Journal of Advertising Research, Journal of Marketing Research, Marketing Week, The
Journal of Database Marketing

Ευχαριστώ για την προσοχή σας !!

